

ASEAN venskabs- og samarbejdsaftale (TAC)

KOM dokument foreligger ikke

Nyt notat.

1. Resumé

EU skal træffe beslutning om eventuel tilslutning til Traktaten om venskab og samarbejde (Treaty of Amity and Cooperation, TAC) med ASEAN. Tilslutning har betydning for udvikling af EU-ASEAN-samarbejdet og for eventuel observatørstatus i East Asia Summit.

Det forventes, at Rådet den 20. november beslutter, at EU kan tiltræde TAC med ASEAN.

2. Baggrund

ASEAN har opfordret EU til at tiltræde ASEAN-landenes venskabs- og samarbejdsaftale, TAC.

3. Hjemmelsgrundlag

Der sker tiltrædelse til TAC på basis af art. 24 (TEU) / art. 300 (TEF) med mulighed for, at medlemsstaterne tillige kan tilslutte sig TAC bilateralt.

4. Nærhedsprincippet

Overvejelser om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Treaty of Amity and Cooperation (TAC) fra 1976 fastlægger de grundlæggende principper for ASEAN-samarbejdet mellem landene i Sydøstasien. Formålet med aftalen er fremme af national autonomi, regional stabilitet og økonomisk vækst. Aftalen indeholder bestemmelser om gensidig respekt, fredelig løsning på konflikter og ikke-indblanding i indre anliggender. Sproget er vagt og kan ikke håndhæves.

ASEAN består af Brunei, Cambodia, Filippinerne, Indonesien, Laos, Malaysia, Myanmar/Burma, Singapore, Thailand og Vietnam. ASEAN er drivkræften i udviklingen af East Asia Summit (EAS). EAS, der blev stiftet ultimo 2005, er et forsøg på at etablere en økonomisk blok, et enormt frihandelsområde, i Østasien med deltagelse af ASEAN+3 (Kina, Japan, Sydkorea) og af enkelte lande uden for Østasien (pt. Australien, New Zealand og Indien). East Asia Summit dækker knap halvdelen af jordens befolkning og over 20 procent af den globale handel. Rusland, Pakistan og Mongoliet har søgt om optagelse; EU om observatørstatus.

Der er i ASEAN-regi blevet opstillet tre kriterier for deltagerne i EAS: 1) deltagerne skal være ASEAN "dialog-partnere", 2) de skal have betydelige økonomiske forbindelser til ASEAN-landene og 3) de skal have underskrevet TAC. Australien, New Zealand og Indien opfylder alle tre kriterier og er som sagt med i EAS. USA og EU opfylder kun de første to.

Australien underskrev TAC i juli 2005, selvom man principielt var uenig i traktatens bestemmelser om ikke-indblanding, og opnåede dermed deltagelse som et stiftende medlem i det første East Asia Summit. Kompromiset blev, at ASEAN-landene i en note til aftalen bekræftede, at Australiens tiltrædelse ikke ville påvirke Australiens eksisterende bilaterale og multilaterale traktatforpligtelser eller rettigheder og forpligtelser under FN-charteret.

USA har endnu ikke underskrevet TAC. USA har dog på andre måder søgt at intensivere samarbejdet med ASEAN, herunder udnævnelse af en permanent US-ambassadør til ASEAN og indgåelse af en regional handels- og investeringsrammeaftale.

Underskrivelse af TAC ses fra EU's side som et vigtigt skridt i retning af et vedvarende tæt samarbejde mellem EU og ASEAN som regionale organisationer. Tilslutning til traktaten er et stærkt signal om europæisk interesse i regionen og ønske om regional sikkerhed og udvikling. Ønsket om observatørstatus i EAS er endvidere et vægtigt argument for underskrivelse. EU har imidlertid de samme problemer som Australien og USA med bestemmelserne i TAC om ikke-indblanding. EU vil derfor anmode om en anerkendelse fra ASEAN af, at tiltrædelsen ikke vil være i modstrid med andre traktatforpligtelser mv.

Frankrig annoncerede i februar 2006 landets ønske om at underskrive TAC bilateralt, hvilket forventes at ske i december 2006. Den franske udmelding fik sat skub i de europæiske overvejelser om tiltrædelse. Spanien forberedte sig efterfølgende på at følge trop bilateralt men har i lyset af, at der nu arbejdes på en fælles EU-løsning, indstillet arbejdet hermed.

Det gør underskrivelsen af TAC på nuværende tidspunkt mere problematisk, at der fandt et militærkup sted i Thailand i september. EU har vedtaget en fælles linje, som indebærer en række restriktioner på samarbejdet med Thailand. EU-ASEAN-samarbejdet er dog specifikt undtaget. Hertil kommer, at situationen i Burma fortsat er kilde til dyb bekymring, hvilket kontinuerligt er en komplikation i forholdet mellem EU og ASEAN.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om eventuel EU-tilslutning til TAC.

7. Gældende dansk ret og forslaget konsekvenser herfor

Tilslutning til TAC har ikke konsekvenser for gældende dansk ret.

8. Forslaget konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Tilslutning til TAC har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser for Danmark.

9. Høring

Sagen skal ikke i ekstern høring.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter EU's tilslutning til TAC. Tilslutningen til aftalen gennem EU er et stærkt signal og et vigtigt skridt i forbindelse med de igangværende forhandlinger om individuelle EU Partnerskabs- og Samarbejdsaftaler med en række ASEAN-lande.

Regeringen lægger vægt på, at den indenrigspolitiske situation i Thailand og Burma ikke bør tage udviklingen af EU-ASEAN-forholdet som gidsel. Her er bredere interregionale perspektiver på spil. Det gælder bl.a. terrorismebekæmpelse, ikke-spredningsaktiviteter, den betydelige og voksende samhandel, sikring af kritiske søfartsruter og forhindring af spredningen af luftbåren influenza.

Regeringen lægger stor vægt på, at det i forbindelse med EU's tiltrædelse til aftalen klart bliver fastslået, at traktaten ikke påvirker EU's eksisterende bilaterale og multilaterale traktatforpligtelser eller rettigheder og forpligtelser under FN-charteret. Det understreges dermed, at aftalen ikke har betydning for Danmarks eller EU's muligheder for at reagere kritisk ifht. bl.a. Burma.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes enighed i Rådet den 20. november om tiltrædelse til TAC og til formandskabets forslag til hjemmelsgrundlag for tilslutning.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg. Der har ikke været udarbejdet et forhandlingsmandat til Kommissionen, da der er tale om at tilslutte sig en eksisterende traktat i sin helhed.